

Miejsce
na naklejkę
z kodem szkoły

dysleksja

MOB-R1_1P-072

EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA BIAŁORUSKIEGO

MAJ
ROK 2007

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
60 punktów

Część I – 15 pkt
Część II – 45 pkt

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

KOD
ZDAJĄCEGO

CZĘŚĆ I – ROZUMIENIE CZYTANEGO TEKSTU

Прачытай уважліва фрагменты размовы двух вядомых беларускіх пісьменнікаў маладога пакалення – Юрася Барысевіча і Алгерда Бахарэвіча і адкажы на пытанні. Пішы каратка, згодна з патрабаваннямі.

Юрась Барысевіч, *Іголка прозы*. [...]

1. **Ю.Б.** Чаму ты пачаў занатоўваць свае думкі? І ці можна падзяліць ідэі, як грошы, на свае і агульныя, нічыйныя і чужыя?

А.Б. Латышская паэтка Ё падчас свайго прыезду ў Беларусь на пытаньне пра крыніцы творчасці адказала: «Мастацтва пачынаецца з перайманьня». Недзе ў нябёсных архівах, якія нам аніколі не рассакрэціць, можа, і захоўваюцца ноў-хаў¹ мноства прыватных натхненьняў – аднак для большасці з нас, я мяркую, уласная літаратурная дзейнасць пачынаецца з жадання «напісаць гэтак жа файна, як піша...». Досьць простая схема: чалавек чытае, яму падабаецца, ён рэфлексуе і пачынае пісаць сам. Каб пачаць ствараць мастацкія тэксты, трэба палка палюбіць літаратуру, а каб пачаць ствараць арыгінальныя мастацкія тэксты, трэба літаратуру трошачкі ўзьненавідзець.[...]

2. Сваю найпершую кніжку я выдаў, калі мне было гадоў дзесяць. Магчымасцяў прыватнага выдавецтва, якое змяшчалася ў куце дзіцячага пакою, хапіла на два асобнікі. [...] Памятаю, што пісаў прозу... Праз некалькі гадоў, у больш сьведомым узросьце, я пачаў пісаць ужо цалкам літаратурападобныя творы. [...] Калі мне было шаснаццаць, мовай маіх опусаў канчаткова стала беларуская. [...] Дарэчы, ужо тады я асьцерагаўся блытаць літаратуру з журналістыкай, і выдумляць мне падавалася больш творчым заняткам, чым апісваць рэальны сьвет і рэальныя падзеі. Такого ж перакананьня прытрымліваюся й цяпер. Запіхваць цагліны ўласнага жыцьця ў іголкавае вушка прозы (а менавіта такой яна, проза, мусіць быць) – занятка для літаратурных падмайстраў. На сёньня я аўтар трох кніг прозы.

[...]

3. **Ю.Б.** На думку Ільлі Сіна, “беларускія масы” — гэта міф, ілюзія, і таму масавая (папулярная) літаратура на беларускай мове наогул немагчымая. Ці ўсё ж нейкая надзея ў гэтым плане ёсьць? [...]

А.Б. Думаю, што масавая (папулярная) літаратура на беларускай мове, як і на любой іншай, – ня проста немагчымая, але й непатрэбная. Верагодна, у кожнай краіне існуе даволі вузкае кола людзей, якія цікавяцца сур’ёзнай літаратурай (літаратурай, а ня модай на яе), і гэта нармальна. Посьпех уласных кнігаў мусіць насцьяржыць добрага пісьменьніка. Малая колькасць адданых чытачоў – ідэальны варыянт: можна, прынамсі, быць упэўненым, што твае кнігі – не тупыя. Горш, калі цябе зусім не чытаюць. Пісьменьніку трэба роўна столькі чытачоў, колькі можа пракарміць яго і ягоную сям’ю. На маю думку, пісьменьніка мусіць цікавіць толькі ён сам. Толькі тады ім зацікавяцца чытачы. [...]

¹ ноў-хаў (анг. know-how)- практычныя здольнасці, тут: інфармацыі аб здольнасцях

4. **Ю.Б.** *Аднойчы ты сказаў, што быць пісьменьнікам небяспечна, бо даводзіцца браць на сябе чужую пакуту. Аднак балюча ты робіш ня толькі сабе. Ці маем мы права катаваць тых, хто даверліва купляе або прымае ў падарунак нашыя тэксты?*
- А.Б.** *Упэўнены, што мастацтва нараджаецца з болю. Я ня бачыў ніводнага добрага мастацкага твору, які нарадзіўся дзякуючы прыемнаму адчуваньню. Мастацтва, на мой погляд, ёсць хваробай – зрэшты, вылечнай. У “Натуральнай афарбоўцы” я паспрабаваў паказаць грамадства, якое настолькі прызвычалася да болю, што людзі нават у пашпартах маюць адмысловую старонку “Хваробы й калецтвы” [...]. Усе персанажы кнігі – хворыя. Боль, як вядома, – папярэджаньне ад арганізму, сігнал небяспекі. Мне здаецца, для мастацтва боль – універсальны вобраз нашых дачыненняў з навакольным сьветам.[...]*
5. **Ю.Б.** *Корпацца ў самім сабе, аналізаваць свае асабістыя памылкі й мары, каб потым цікава распавесці пра іх незнаёмым (і, што яшчэ цяжэй, бліжнім) людзям мала хто здольны. Прасьцеі і бяспечней пісаць не пра чалавека, а пра народ, не пра сябе, а пра вядомых палітыкаў. [...]*
6. **А.Б.** *На жаль, у сучаснай літаратуры працуе толькі жменька аўтараў, здольных ствараць Мастацтва. Абсалютная большасьць айчынных літаратараў, у лепшым выпадку, – нядрэнныя журналісты. Бо іх таленту хапае хіба на добрасумленнае апісаньне падзеяў і (ці) загрыміраванае пад літаратуру выкладаньне ідэяў, пераважна не сваіх. Але журналістыка ўсё ж належыць да сферы абслугоўваньня, а літаратура, як бы яе ні катавалі графаманы, – да мастацтва. Мала каго з беларускіх пісьменьнікаў цікавіць літаратура, а не ідэалогія – іх творы, дый паводзіны, яскрава сьведчаць на карысьць гэтай непрыемнай высновы.*
7. *Расшпілім на нашай крывадушнасьці хаця б адзін гузік: шмат хто з “майстроў” прыгожага пісьменства краіны на цяперашні момант занятыя надзвычай важнымі справамі – узаемнай грызнёй, манапалізацыяй права прэзентаваць бел. літ. за мяжой, запаўненьнем нішаў, пераасэнсаваньнем савецкай спадчыны [...]. Між тым, пісьменьнік, паводле вызначэньня, мусіць пісаць. Дарэчы, наконт запаўненьня нішаў. Гэтая тэма з пэўнага часу стала нумарам першым у разнастайных калялітаратурных дыскусіях. Як высвятляецца, Беларусі патрэбныя свая Марыніна, свой Пялевін, свой Усьпенскі і мноства іншых франкенштайнаў, змайстраваных на аснове тутэйшага генетычнага матэрыялу. Бяда ўсёй гэтай квазілітаратурнай грамады – у змушаным, але празьмерным заклапочаньні краінай, калі клапаціцца трэба пра сябе: бяз досьледу сваёй асобы мастаком ня станеш.[...]*
8. *Чаму беларуская літаратура за ўвесь час свайго існаваньня так і ня здолела ўздаваць аніводнае сусьветнае знакамітасьці? Чаму яна ня здолела спарадзіць таго пісьменьніка, чья творчасць была б у стане перакуліць сьвядомасьць ня толькі беларуса, але й зімбавійца, венесуэльца, японца, ня кажучы ўжо пра ангельца або француза? Бо ў цягнуку гэтай літаратуры ніколі не было пісьменьнікаў-чараўнікоў. Чараўнік у дадзеным выпадку – зусім ня той, хто займаецца ў сваіх творах [...]* эксплуатацыяй міфалагічных істотаў, няшчасных насельнікаў уласнага канцлагеру аўтара; і пагатоў ня той, хто піша казкі або, барані божа, працуе на

такі жанр, як фантастыка. Рэч у тым, што сапраўдны чытач – чулы, уважлівы, тонкі! – чакае ад літаратуры не інфармацыі, не забавы й не нагоды для разважанняў на актульныя тэмы. Усё пералічанае чалавеку можа даць газета, тэлевізія ці іхні ўдачлівы канкурэнт – Інтэрнэт. Чытач чакае ад мастацкай кнігі, каб тая завязала яму вочы, узяла за ганарлівую руку й завяла ў таямнічы лес – завяла й кінула там. Чакае чараўніцтва. Кожнае чараўніцтва, па-сутнасці, ёсць вялікім падманам. Такім чынам, сапраўдны чытач падсвядома чакае, каб яго падманулі, ды так, каб ён ня мог уцяміць, як жа здзейсніўся той падман. [...]

9. Тэксты трэба адчуваць не галавой і ня сэрцам, а хрыбтом. Менавіта халадок у чытацкім хрыбце мусіць быць асноўным крытэрыем мастацкай вартасці твора. Гэтая думка належыць аднаму з найбліскучых літаратараў XX стагоддзя Уладзіміру Набокаву. Галаву ды сэрца здольныя задаволіць першая паласа газеты, п’яная размова з сябрам або Вялікая Савецкая Энцыклапедыя. А “для таго, каб твор мастацтва быў бесьсмяротным, неабходна, каб ён выйшаў за межы чалавечага – туды, дзе адсутнічаюць здаровы сэнс і логіка” (Джорджэ Дэ Кірыко).

Тэкст падаецца згодна з правапісам «тарашкевіцы».

Юрась Барысевіч *Іголка прозы. Ліставаньне з Альгердам Бахарэвічам* [w:] „Дзеяслоў” нр 13,
<http://www.dziejaslou.by/inter/dzeja/dzeja.nsf/htmlpage/bar13?OpenDocument>

Заданні да тэксту

Заданне 1. (1 пункт)

Загалавак тэксту "Іголка прозы" адносіцца да

- а) творчых метадаў.
- б) апавядання Алгерда Бахарэвіча.
- в) літаратурнай крытыкі.

Заданне 2. (2 пункты)

З чаго выводзіцца "перайманьне", аб якім А. Бахарэвіч піша ў 1 абзацы?

.....

.....

.....

Заданне 3. (2 пункты)

Якой колькасці чытачоў павінен жадаць пісьменнік і чаму? Адкажы на аснове 3 абзаца.

.....

.....

.....

.....

Заданне 4. (2 пункты)

У 4 абзацы Алгерд Бахарэвіч ужывае словазлучэнне "персанажы кнігі".

- а) Раствумач сваімі словамі яго значэнне.
- б) Падбярэ два сінонімы да слова "персанажы".

а).....

.....

.....

б).....

.....

.....

Заданне 5. (2 пункты)

Чым, паводле Алгерда Бахарэвіча, адрозніваюцца літаратура і мастацтва? Адкажы на аснове 2 і 6 абзацаў.

.....

.....

.....

.....

Заданне 6. (1 пункт)

У 7 абзацы Алгерд Бахарэвіч піша пра "франкенштайнаў літаратуры". Што ён закідае творцам такога віду?

.....

.....

.....

Заданне 7. (1 пункт)

У 8 абзацы Алгерд Бахарэвіч піша пра недахоп пісьменнікаў- чараўнікоў у беларускай літаратуры. Што выклікае гэты недахоп?

.....

.....

.....

Заданне 8. (1 пункт)

Алгерд Бахарэвіч піша ў 8 і 9 абзацах пра галоўных канкурэнтаў мастацкай літаратуры- пра газету, тэлебачанне і Інтэрнэт. Што, паводле пісьменніка, яны даюць чалавеку?

.....

.....

.....

Заданне 9. (2 пункты)

а) Знайдзі ў 2 і 7 абзацах прыметнікі, утвораныя ад слова *літаратура* (3).
б) Гэтыя прыметнікі з'яўляюцца сінонімамі. Выясні іх значэнне.

а).....

.....

.....

б).....

.....

.....

Заданне 10. (1 пункт)

Размова між літаратамі датычыць

- а) паасобных беларускіх пісьменнікаў.
б) мэтаў і становішча беларускай літаратуры.
в) палітычнай сітуацыі ў дзяржаве.

CZĘŚĆ II – PISANIE WŁASNEGO TEKSTU

Ta część zawiera dwa tematy sprawdzające umiejętność pisania własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden z nich i napisz wypracowanie. Wybrany temat podkreśl.

Тэма 1:

Прааналізуй фрагменты апавядання Яна Баршчэўскага *Белая сарока*, звярні ўвагу на спосаб паказання зла ў творы.

Ян Баршчэўскі, *Белая Сарока*
(Апавяданне восьмае – скарочана)

Вы, панове, ведаеце акружанае цёмным лесам возера Язна, дзе мяжуюць тры паветы: Полацкі, Себежскі і Невельскі. Недалёка ад таго возера быў вялікі маёнтак, жыў у ім пан, якога і цяпер, успамінаючы, называюць Скамарохам, і ён меў падданых у тых трох паветах.

Дык вось той пан Скамароха быў надзвычай неспакойнага нораву, фанабэрлівы і хцівы, да суседзяў ездзіў толькі з прэтэнзіямі, меў грошы і заўсёды судзіўся, крыўдзіў бедных, удоў і сірот. Яго падданыя мелі пекла на гэтым свеце.

Рэдка хто наведваў яго дом. Пры ім неадступна быў вялізны чорны сабака. Слугі заходзілі ў пакой толькі тады, калі ён свістам даваў знаць, што нехта з іх патрэбен.

Скамароха быў адзін у пакоі.[...]

Між тым, калі ён перабіраў у думках розныя спосабы, як павялічыць свае ўладанні, на зямлю апусціўся вечар і шэры змрок. Нечакана над яго жытлом павіслі хмары, зашумеў за сцяною вецер і лінуў дождж. У пакоі цёмна, толькі цьмяна свяціліся шыбы.

Ледзь Скамароха ачнуўся ад думак, як бліскавіца асвяціла пакой і ён убачыў, што нейкая дзіўная і страшная постаць стаіць у кутку ля дзвярэй. Ён спалохана закрычаў, стаў клікаць да сябе лёкаяў, але грымоты і шум ветру глушылі крык, ніхто не пачуў пана і не прыбег.

Высокая, худая постаць падышла да яго.

– Не крычы, – сказала яна. – Ніхто не пачуе твой голас, і твой чорны сабака моцна спіць.

– Хто ты і як сюды трапіў?

– Пачакай крыху і пра ўсё даведаешся, – кажучы гэта, прывід выкрасаў агонь і запаліў свечку, якая стаяла на сталі перад люстэркам.

Пры святле Скамароха ўбачыў дзіўнае стварэнне: чалавека на танюсенькіх нагах, худы, вочы круглыя, дробным і вострым тварам падобны да птушкі. Закрычаў пан дрыготкім голасам: Які жахлівы твар! Відаць, перада мною злы дух.

– Не крычы, я падобны да цябе і магу табе шмат добрага зрабіць.

– Чаго ты сюды прыйшоў, ды так ціха, што і сабака не ўчуў? [...]

– Сядзь у сваё крэсла, супакойся, і ўсё раскажу табе. Я днём адпачываю, а пасля захаду сонца блукаю па свеце і выведваю, пра што людзі думаюць, пра што гавораць, што ядуць і п'юць. Ведаю сакрэт, як наслаць моцны сон на сабак і варту; слухаю, пра што гаворыць прасталюдзін і выведваю думкі паноў; маё вока хуткае, а слых такі тонкі, што за сцяною (няхай гэта будуць найтаўсцейшыя муры) магу чуць шэпт; па рысах твару характары людзей, змушаю іх гаварыць паміж сабою і памятаю пра ўсё; заходжу праз маленькую шчылінку, і дзверы не скрыпяць, калі я іх адчыняю.[...]

– Я – пасланец Белаі Сарокі, даведаўся пра твае памыслыя думкі і прывабныя намеры.

– І хто ж тая Белая Сарока, якую ты ўспомніў?

– О! Белая Сарока мудрасцю свет здзіўляе, яе твар – цуд прыгажосці, постаць высокая, велічная; адзенне з дарагіх дыяментаў і перлаў, жыве ў палацы, якога ты яшчэ ніколі не бачыў, ёй кланяюцца багатыя паны і мудрыя галовы, духі па яе загадзе здабываюць скарбы з зямлі і мора, дзікіх мядзведзяў прывучыла да сябе, і тыя, як пакорлівыя сабакі, заўсёды гатовыя ёй служыць. Словам, яна мацнейшая за ўсіх чарнакніжнікаў. Толькі часам убіраецца ў пёры белае птушкі, калі хоча бачыць тых, хто спрыяе ёй: і іх узнагароджвае, узбагачае, робіць шчаслівымі.

Бледны Скамароха, гледзячы на пасланца, вымавіў:

– Дзіўныя і незразумелыя рэчы мне гаворыш.

– Заўтра гэтай парою я буду ў цябе, і Белая Сарока прыляціць у твой дом адпачыць. Пастарайся прыняць яе добра і будзь у размове абачлівы; апоўначы лёкаі няхай не заходзяць у твой пакой, няхай першы візіт гэтае пані будзе таемны. [...] Толькі сказаў гэта – залятае ў вакно сарока, большая і зграбнейшая за іншых сарок, пёры не ёй белыя, як снег, вочы чорныя. Апусцілася на стол. Здзіўлены гаспадар паглядае на жвавых і імклівых рухі прыгожае птушкі. Зляцела на падлогу – і ў міг вока стаіць пасярод пакоя кабета чароўнае красы: рост высокі, твар ружовы, вочы вялікія, поўныя прывабнасці, на галаве і на ўсім адзенні зіхацяць дыяменты і каштоўныя камяні. Скамароха аслупянеў, слова вымавіць не асмельваецца. Яна ж такімі словамі перапыніла маўчанне:

– Калі ляцела, дык бачыла прыгожыя горы і лясы гэтае краіны, тут вельмі шмат азёр. Думаю, жыхарам нічога не бракуе?

– Так, пані, – сказаў з паклонам ціхім голасам гаспадар. – Нашыя мясціны прырода адарыла ўсім, што толькі трэба чалавеку.

– Я даўно мелася пабываць тут, спазнаць гэты край і яго жыхароў. Спадзяюся, што знайду тут сабе зычлівых прыяцеляў.

– Шмат хто будзе мець за шчасце ўбачыць пані.

– А як маюцца тутэйшыя падданыя?

– І яны шчаслівыя. На лугах даволі травы для вялікіх чародаў.

Белая Сарока села на крэсла, а пан Скамароха – ля яе. Доўга апавядаў ёй пра берагі Дрысы і Дзвіны. Расказваў, хто ў ваколіцах як жыве, якую славу мае сярод суседзяў, якія даходы з фальваркаў. Расказваў, як гандлююць з Рыгаю, калі разальюцца вясною рэкі, і якая выгада ад таго жыхарам гэтага краю. Размова без перапынку цягнулася да поўначы.

– Я яшчэ наведаю гэты край. І ты пазнаёміш мяне са сваімі добрымі суседзямі. [...]

У хуткім часе пачалі спраўджацца прадчуванні простых людзей. Тая страшная чараўніца патаемна разаслала ва ўсе бакі шкоднікаў, каб яны крыўдзілі бедных сялян. [...] Дойныя каровы, усе адразу, пачалі сохнуць, і малако ў іх зусім прапала. Бясспрэчна, чары. Па ўсіх ваколіцах былі чуваць скаргі і нараканні, ды не можна было ўведаць, адкуль прыйшло тое зло. Выпадкам адзін вартаўнік з Клішкова, перад самым узыходам сонца вяртаўшыся дадому, убачыў, што сарока, белая, як снег, вылецела з хаты аднае кабеты, якой пан у той вёсцы пабудаваў новую хату з велізарнымі вокнамі. Вартаўнік расказаў гэта іншым. Сталі падазраваць. [...] Нарэшце пра ўсё даведаліся дзіўным чынам. Калі чараўніца на Купалле, схаваўшыся ў дзікім лесе, брала ў прыгаршчы расу і заклікала злых духаў, каб яны, збіраючы з усіх ваколіц малако, напаўнялі яе посуд, а нанятая за колькі дзён перад тым пахолка¹, не ведаючы пра

¹ пахолка – służąca

намеры свае гаспадыні, павымывала ўсе гліняныя збанкі і драўлянае начынне, перакуліўшы, паставіла сушыць. Злыя духі, не ўбачылі гэтага, цэлую ноч насілі малако, вылівалі на падлогу, і раніцаю ўся вёска ўбачыла, што з-пад чараўніцынай хаты плыве глыбокая малочная рака. Не мінула б чараўніцу смерць, ды, калі даведалася пра ўсё, імгненна ператварылася ў птушку і адляцела недзе далёка.

Тады было шмат заломаў у жыце, з'явіліся такія порсткі¹ звяркі, што забіць іх было немагчыма, і яны па аборах стрыглі авечак, а мядзведзі, нападаючы ўсюды на пчальнікі, збіралі мёд. [...] Нешчаслівы быў час, наракалі на гора сваё людзі, раздзірала сэрца вышчэ ваўкалакаў.

– Што ж потым здарылася з панам Скамарохам і іншымі прыхільнікамі Белае Сарокі?

– Белая Сарока, чуючы людскія праклёны і даведаўшыся ад д'яблаў, што стральцы з набітымі стрэльбамі сочаць за ёю, адляцела далёка і больш не з'яўлялася ў нашым краі. Але зло, якое яна пакінула, распаўзлося па наваколлі. Тыя, што пілі віно за яе здароўе, п'юць слёзы няшчаснага люду. Пан Скамароха выехаў з гэтае мясцовасці, і кажуць, быццам ён у палацы Белае Сарокі ў абліччы страшнага мядзведзя вартаваў яе незлічоныя скарбы.[...]

Я. Баршчэўскі, *Выбраныя творы, Укладанне, прадмова і каментарыі Міколы Хаўстовіча*, Мінск 1998, стар. 205, 206, 207, 209-210, 212, 213 і 214.

¹ порсткі – szybki, zwinny

Тэма 2:

Параўнай спосаб прадстаўлення матыву разлукі з радзімай і вяртання дадому у вершах Уладзіслава Сыракомлі *Бусел* і Янкі Купалы *У вырай*.

Уладзіслаў Сыракомля, *Бусел*

Зімка надходзіць, звіслі туманы,
І вецер круціць і свішча.
На небе – цёмных хмар караваны.
Бусел узняўся і задуманы
Паплыў павольна на ржышча.
Сеў і клякоча, падняўшы ногу,
Дый жмурыць цёмнае вока.
Пэўне, ён думку ўздумаў глыбока,
Ужо выбірацца ў дарогу.

«Добра на вырай ляцець цяплейшы,
Пабачыць дзівы ў чужбіне,
Сонца над Нілам агонь яснейшы,
І думаць думку пра край тутэйшы
На піраміды вяршыне.
А толькі... толькі ведама Богу,
Ці смерць ў дарозе абміну!
Пабачу ж Нёман і азярыну?!
Сяду ж на купцы мурогу?!

Я ж тут радзіўся, дзе гэта хатка,
Шчасця знаў дзянькі нярэдка:
Ось тут, дзе выган і сенажатка,
Бывала, косіць касцоў грамадка,
Клякочуць жонка і дзеткі.
Добра ж тут была!.. Цяпер не знаю,
Ці не заплачу па згубе!
Ці, прыляцеўшы вясной з выраю,
Гняздо застану на дубе!

Рад бы застаўся ў гэтай старонцы,
Дзе страх не страшыць, ні гора,
А толькі болей не грэе сонца,
Дый няма корму дзеткам ні жонцы,
Снег тут пасыпле ускора».
Так пажурыўшысь думкаю шчырай,
Бусел, узняўся паволі,
Паплыў па небе кудысь на вырай
Шукаць і шчасця і долі.

Пераклад Янкі Лучыны

*Раса нябёсаў на зямлі тутэйшай, Беларуска-польскамоўная паэзія XIX стагоддзя,
Укладанне, прамова і каментарыі Уладзіміра Мархеля, Мінск 1998, стар. 471-473.*

Янка Купала, *У вырай*

Зашумела нудна восень

Шумам лісцяў, шумам сосен,

Даўшы волю хмурам;

Ажно з гоняў Беларусі

Ў вырай выляцелі гусі,

Паплылі ўдаль шнурам.

Следам з выраем, з гусямі

Паляцелі думкі самі,

Сэрца ўскалыхнулі;

Ўскалыхнулі долі плесняй,

Азваліся казкай-песняй,

Ў смутку патанулі...

Ой, вам, гусі-вырайніцы,

Жыць нядоўга ў чужаніцы,

Зноў к нам прыплывеце,

Зноў вас будуць сустракаці

Нашы рэчкі, сенажаці,

Наша сонца ў цвеце.

Ой, вы, гусі-гудзіцелькі,

Не забудзеце зямелькі,

Дзе дзяцей пладзілі,

Дзе вы мясячык страчалі,

Дзе вы зоркі падлічалі,

Плавалі, хадзілі.

Знаю, зложыце тут косці,

Толькі злётаеце ў госці

Асвяжыці грудзі:

Вы не ўмеце йшчэ, гусі,

Выракацца Беларусі,

Як умеюць людзі.

A series of 20 horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page below the header.

BRUDNOPIS